

Beslut

**efter planerad kvalitetsgranskning av Habo kommuns
ansvar för grundskola**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av avseende de förutsättningar huvudmannen skapar för att eleverna får en likvärdig utbildning. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl huvudmannen klarar sitt uppdrag att ge elever förutsättningar att nå de nationella målen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer huvudmannens arbete inom två områden, se bilaga 1. Inom varje område bedöms om huvudmannen uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en huvudman bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av huvudmannen. Om en huvudman bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan lämna en framtidsytande kommentar.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att myndighetens kvalitetskriterier uppfylls i följande utsträckning:

Huvudmannens analys av studieresultat och trygghet

Huvudmannen gör i hög utsträckning relevanta analyser av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden.

Huvudmannens kompensatoriska arbete

Huvudmannen har i hög utsträckning vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt.

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Huvudmannens analys av studieresultat och trygghet

1 kap. 9 §, 4 kap. 3, 5-7 §§, 5 kap. 3 § skollagen
--

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen gör i hög utsträckning relevanta analyser av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer med rektorer, representanter för huvudmannen samt inkommen dokumentation och offentlig statistik.

Analys av studieresultat

Huvudmannen gör en bred, dokumenterad uppföljning av studieresultat som omfattar bland annat könsuppdelade studieresultat för alla stadier och ämnen samt elevernas progression. Därutöver följer huvudmannen upp utbildningens personella och materiella förutsättningar samt elevfrånvaro. Huvudmannen har skapat en utvecklingsinriktad organisation för det systematiska kvalitetsarbetet med samverkan mellan olika nivåer i styrkedjan. Rektorer skrifer kvalitetsrapporter utifrån en av huvudmannen fastställd mall och rapporterna innehåller enheternas dokumenterade analyser av styrkor och utvecklingsbehov i verksamheten samt de åtgärder som pågår eller är planerade för att förbättra resultaten. Innevarande läsår implementeras också tydligare frågeställningar om hur undervisningens kvalitet påverkar elevernas lärande och utveckling utifrån att den verksamhetsskattning som tidigare använts för uppföljning av undervisningen inte gett önskad kunskap. Utifrån det har huvudmannen i januari gjort en första sammanställning av skolenheternas analyser av hur styrkor i undervisningen bidrar till goda resultat respektive hur utvecklingsområden i undervisningskvalitet kan utgöra förklaringar till resultat. Parallellt arbetar huvudmannen med att utarbeta en form för att dokumentera detta på övergripande nivå. Förutom skriftliga underlag genomför huvudmannen både enskilda och gemensamma kvalitetsdialoger med rektorerna. Under dialogerna ställer huvudmannen frågor om vad som

kan förklara både låga och höga resultat. Huvudmannens syfte med kritiska frågor om resultaten är att stärka rektorerna i deras systematiska kvalitetsarbete på respektive enhet, men tanken är också att det ska ge underlag till övergripande analys på kommunnivå. Utifrån det samlade underlaget sammanställer huvudmannen en förvaltningsövergripande rapport som ett analys- och beslutsunderlag.

Huvudmannen söker förklaringar till resultaten som tydligt relaterar till de förutsättningar som skolenheterna har för att bedriva utbildningen och till undervisningens genomförande. Avseende förutsättningar är lärarnas behörighet god på samtliga skolenheter, betydligt över genomsnittet för riket, och låga studieresultat på skolenheter har inte kunnat kopplas till det. Däremot har huvudmannen noterat problematik kring lärarbyten och vikten av kontinuitet för undervisningens kvalitet. Vidare har huvudmannen utifrån samtal med rektorer och lärare samt lärares svar på Skolenkäten kunnat visa hur organisation och lokalförutsättningar påverkar resultaten. Ett exempel är att den skolenhet där eleverna har högst studieresultat också har ett tydligt fokus på att arbetslagen arbetar med utveckling av undervisningen. Vid den skolenheten gör det kollektiva ansvarstagandet i arbetslagen att arbetsuppgifter kan fördelas så att lärarna kan dra nytta av varandra. I jämförelse med andra skolenheter har det på denna skolenhet också funnits mer tydliga roller och uppdrag. Skillnader mellan skolenheterna avseende lokalförutsättningar finns exempelvis avseende tillgång till arbetsrum för lärare, vilket i sin tur har påverkan på lärarnas möjligheter till samverkan och kollegialt lärande. Huvudmannen lyfter i sin övergripande analys fram exempel på hur undervisningen påverkar elevernas studieresultat. Till exempel visar sammanställningen av rektorernas analyser att det finns behov av att utveckla lärares förmåga att möta elever som har kommit långt i sin kunskapsutveckling. Förekomst av ensidiga undervisningsmetoder och begränsad interaktion mellan lärare och elever bidrar däremot till lägre undervisningskvalitet och sämre elevprestationer.

Huvudmannen analyserar skillnader i flickors och pojkars resultat relaterat till hur undervisningen bedrivs och till viss forskning. Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt har varit ett gemensamt prioriterat utvecklingsområde för alla skolenheter de senaste åren och huvudmannen har kunnat konstatera att det har varit en viktig förklaring till att skillnaden

i kunskapsresultat har minskat mellan flickor och pojkar. Pojkar har generellt lägre kunskapsresultat än flickor och arbetet med språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt har haft positiv påverkan på pojkars kunskapsutveckling i svenska. I sin analys av vilken effekt utvecklingsarbetet har haft på elevernas lärande har huvudmannen kunnat konstatera att det skiljer sig åt mellan olika skolenheter. Ett exempel på framgångsfaktor är att rektorn ser till att lärarna får möjlighet att diskutera studieresultat. Strukturerat arbete med exempelvis modellering och tydliggörande pedagogik har varit verktyg för att stärka pojkars lärande. Huvudmannen belyser även hur konkret användande av forskningsresultat synliggör möjliga orsaker till pojkars inställning till lärande och ökar lärarnas medvetenhet om eventuella utvecklingsbehov i undervisningen. På en skolenhet har flickornas studieresultat i en elevgrupp minskat men genom de åtgärder rektorn har satt in har resultaten åter ökat.

Analys av trygghetsresultat

Huvudmannen har ett brett empiriskt underlag som visar elevernas upplevda trygghet på olika skolenheter. Underlaget utgörs till exempel av huvudmannens egna och Skolinspektionens enkäter, sammanställningar av anmälda kränkningar och statistik över elevfrånvaro. Från och med innevarande läsår kommer även elevhälsosamtalen sammanställas på övergripande nivå och användas som analysunderlag. På samma sätt som för analys av studieresultat utgör också kvalitetsdialogerna ett viktigt underlag för huvudmannens analys av trygghet. Till exempel diskuterar huvudmannen och rektorer gemensamt orsaker till skillnader i skolenheternas främjande trygghetsarbete inom ramen för kvalitetsdialogerna. Slutsatser och resonemang om orsaker finns också dokumenterade i huvudmannens övergripande pedagogiska rapport.

Huvudmannen undersöker orsaker till både lägre och högre resultat avseende trygghet. Huvudmannen har konstaterat att det förekommer skillnader i trygghetsresultat mellan skolenheter, årskurser och mellan flickor och pojkar och som huvudmannen har kunnat förklara eller sett behov av att undersöka vidare. På en skolenhet har exempelvis trygghetsresultaten varit goda och stabila över tid och på den skolenheten finns ett starkt och väl implementerat arbete. Framgångsfaktorer har bland annat varit utvecklade rastaktiviteter och en elevcoach som vid behov har

kunnat ge stöd till elever. Utifrån en analys av resultaten från Skolenkäten för årskurs 8 har huvudmannen identifierat att tryggheten påverkas negativt av olika faktorer, exempelvis att vuxna inte har tillräcklig kontroll under raster på den skolenheten. För att mer specifikt ta reda på vad som ligger bakom resultatet kommer därför elever fortsättningsvis att vara delaktiga i analysarbetet. På Skolenkäten har också eleverna på två skolenheter angett låga värden på frågeområdet "Förhindra kränkningar". Huvudmannens bedömning är att det inte beror på trygghetsarbetet, utan på andra faktorer. Huvudmannen har också identifierat skillnader i antal anmälda kränkningar på olika skolenheter. Orsaken är inte främst att det är olika trygghetsförhållanden på skolenheterna, utan att det skiljer sig åt hur skolenheterna redovisar kränkningsärenden. Det handlar till exempel om hur personalen arbetar med att dokumentera och följa upp händelser. Huvudmannen har tillsatt en arbetsgrupp bestående av en representant för förvaltningen och rektorer som ska arbeta med att skapa likvärdighet i processerna kring kränkingsanmälningar men också andra delar som att skapa samsyn inom kommunen för vad som kan räknas som en kränkning.

Huvudmannen analyserar orsaker till skillnader i trygghetsresultat mellan flickor och pojkar. Pojkar förekommer i betydligt högre grad i kränkingsanmälningar jämfört med flickor, både avseende vem som utsätter andra för kränkande behandling och vem som blir utsatt. Huvudmannens sammanställning av anmälda kränkningar visar såväl i vilken omfattning olika typer av kränkningar förekommer som på vilka platser de äger rum. Ytterligare en arbetsgrupp i samverkan mellan förvaltningen och rektorer har som en del av sitt uppdrag att utreda orsaker till att det är ett lågt antal anmälda kränkningar gällande flickor jämfört med pojkar. Utifrån sin analys av skillnader i trygghet mellan flickor och pojkar kan huvudmannen också peka ut olika förklaringar. Ett sådant exempel är att de skolenheter med små skillnader i trygghetsresultat har rektorer som arbetar aktivt med blandade grupper i normbrytande aktiviteter. Ett främjande arbete för jämställdhet där eleverna får träna på strategier för ett bättre samtalsklimat har också påverkat trygghetsresultaten positivt.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Huvudmannens kompensatoriska arbete

1 kap. 9 §, 2 kap. 8 § och 4 kap. 7 § skollagen

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen har i hög utsträckning vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer med rektorer, representanter för huvudmannen samt inkommen dokumentation och offentlig statistik.

Analys inför beslut om kompensatoriska åtgärder och fördelning av resurser

Huvudmannen har en väl utvecklad analys av hur elevers förutsättningar och behov påverkar deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. Huvudmannen har ett system för att för samtliga ämnen få kännedom om alla elever som inte når godtagbara kunskaper eller lägst betyget E. På huvudmannanivå sammanställs detta på stadienivå medan det är mer detaljerat på skolenhetsnivå. Sedan flera år genomförs också en systematisk uppföljning av elevers kunskaper i ämnena svenska, engelska och matematik i alla årskurser genom en kommungemensam screeningplan, med tester och tillhörande analysfrågor. Frågorna rör till exempel hur undervisningen organiseras för elever som är i behov av extra anpassningar, särskilt stöd och extra utmaningar samt hur utvärdering av insatser kommer att ske. Syftet är att ge skolenheterna likvärdiga förutsättningar att upptäcka behov av stödinsatser. Huvudmannen skaffar sig också information om elevers behov av stöd på både grupp- och individnivå genom att centrala resurser på huvudmannanivå som elevhälsочefen, skolpsykologen och den kommunövergripande specialpedagogen deltar i olika professionsnätverk och lokala elevhälsomöten. Huvudmannen identifierar även elever med extraordinära stödbehov genom att skolchefen och den kommunövergripande specialpedagogen besöker skolenheterna och gör en utredning om behoven. De deltar i elevhälsoteamens möten på skolenheterna för att i detalj sätta sig in i vilka elever som är i störst behov av kompensatoriska insatser. Inom ramen för huvudmannens systematiska kvalitetsarbete ingår regelbunden uppföljning och analys av hur frånvaro påverkar elevernas

prestationer. Analysen har visat att det är på högstadiet som den största problematiken finns där klasser med hög frånvaro har lägre genomsnittligt meritvärde än klasser med lägre frånvaro. Svenska som andraspråk och modersmål är de ämnen där eleverna i kommunen har lägst resultat och huvudmannen följer också upp elevernas progression i svenska som andraspråk.

Vidare framgår av granskningen att huvudmannens förklaringar till resultat även relaterar till skolenheternas elevsammansättning även om det inte sker utifrån en tydlig systematik. Däremot har huvudmannen för några år sedan undersökt om det finns behov av att fördela ekonomiska medel utifrån socioekonomiska faktorer som elevernas migrationsbakgrund, föräldrars utbildningsnivå och andel familjer med försörjningsstöd. Utredningen visade dock att andra strukturella skillnader som antal elever behövde väga tyngre.

Kompensatoriska åtgärder och fördelning av resurser

Huvudmannen genomför en bredd av relevanta kompensatoriska åtgärder och fördelar resurser utifrån de behov som analyserna visar och följer upp att åtgärderna leder till faktiska förbättringar av elevernas möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. Utifrån problematik med elevfrånvaro har huvudmannen initierat kommunövergripande insatser som en kommungemensam närvarorutin med främjande och förebyggande arbete och följer också upp att utredningar och insatser ger effekt på individnivå. Även specifika insatser riktade mot högstadiet pågår. Till exempel har en elevsamordnare anställts med särskilt uppdrag utifrån problematisk frånvaro och det finns möjlighet för elever att ingå i en mindre elevgrupp under hela eller delar av skoldagen och få undervisning av speciallärare. Centralt på förvaltningen finns också flera stödfunktioner som riktas utifrån skolenheternas behov. Till exempel finns en specialpedagog med kommunövergripande uppdrag som stödjer skolenheternas uppföljning av screeningplanen och analys av elevernas resultat samt bidrar till att utforma lämpliga insatser. Hen sammanställer resultat från kartläggning av basfärdigheter i läsning för elever i årskurs 1 och ger handledning utifrån identifierade behov. Det interna resursbeloppet följs upp av den kommunövergripande specialpedagogen och elevhälsochefen i samverkan med skolenheterna. Uppföljningen innehåller bland annat information om

hur de extraordinära åtgärderna stödjer berörda elevers utveckling mot att uppfylla betygskriterier eller kriterier för bedömning. Huvudmannen styr även förstelärares uppdrag utifrån skolenheternas behov.

Kvalitetsutvecklaren och skolchefen formulerar uppdrag för varje förstelärare och detta utvärderas och revideras utifrån skolenheternas behov. Till exempel finns en förstelärare med fokus på svenska som andraspråk. Tillsammans med modersmålsansvarig har hen tagit fram en ny rutin som beslutats i nätverket för lärare med undervisningsansvar för svenska som andraspråk. Den ska bidra till en mer kvalitativ uppföljning av elever som läser ämnet. Rutinen innehåller bland annat bedömning av en elevs nivå i andraspråksutveckling och vilken organisering av undervisningen som gynnar eleven bäst.

Förutom riktade insatser genomför huvudmannen generella utbildningsinsatser som skapar en gemensam plattform för det kompensatoriska arbetet på skolenheterna. Förutom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt är arbete med tillgängliga lärmiljöer ett kommunövergripande utvecklingsområde. Orsaken är att den samlade bilden av verksamheten visar att det finns elever där avsaknad av pedagogisk trygghet är ett hinder för deras utveckling och arbetet syftar till att ge alla elever förutsättningar för kunskapsutveckling, skolnärvaro och trygghet. Inom ramen för arbetet med tillgängliga lärmiljöer ska skolenheterna utforma insatser utifrån lokala behov och varje skolenhet ska ta fram egna indikatorer för det systematiska kvalitetsarbetet. För uppföljning av arbetet ska också ett enkätverktyg användas för att ta del av elevernas erfarenheter och på övergripande nivå planeras för så kallade strategidagar med dialoger för uppföljning och utvärdering. Ett exempel på en stödstruktur för att följa upp insatser på olika nivåer är att faktorer för framgångsrik skolutveckling avseende kompensatoriskt arbete från Skolverkets nationella kvalitetssystem används. Innevarande läsår får alla lärare kompetensutveckling inom bland annat kognitionsvetenskap och om funktionsnedsättningar. Syftet är att skapa samsyn och en gemensam förståelse inför det fortsatta arbetet med tillgängliga lärmiljöer. Utifrån de utvärderingar som gjorts hittills använder nu lärarna i ökad utsträckning relevanta begrepp i sina diskussioner. En annan generell kompetensutvecklingsinsats är att rektorer och pedagoger i grundskolan får utbildning i hur AI kan användas som redskap för att tillgängliggöra undervisningen. Vid utvärderingen av undervisningen i januari framkom att

AI kunnat vara ett stöd i att differentiera och anpassa texter utifrån elevers behov.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

På Skolinspektionens vägnar

X Anders Berggren

Föredragande
Signerat av: Anders Berggren

X Sarah Vinterlycka

Beslutsfattare
Signerat av: Sarah Vinterlycka

I handläggningen av ärendet har även utredarna Christoffer Martinelle, Albin Hultman och Maria Björkenborn Stiegsdotter medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning planerad kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- En gruppintervju med rektorer
- En gruppintervju med förvaltningspersonal
- Två gruppintervjuer med ansvariga politiker.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var huvudmannens styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

För huvudmannen granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning det finns en förklarande ansats i huvudmannens analys av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning huvudmannen har vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt.

Skolinspektionen har i den regelbundna kvalitetsgranskningen valt ut två väl definierade och begränsade granskningsområden i syfte att få en djup

förståelse av hur huvudmannen arbetar inom dessa områden inom en specifikt utvald skolform. De två ovanstående områdena representerar inte hela huvudmannens arbete. Inom huvudmannens ansvar för skolan finns många viktiga områden som tillsammans bildar huvudmannens samlade ansvar för sin verksamhet och det finns därmed andra områden som är betydelsefulla för ett framgångsrikt arbete. Granskningen ger dock en god inblick i med vilken kvalitet huvudmannens arbete sker inom ovanstående områden.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om huvudmannen

Skolinspektionen besökte huvudmannen 25 och 26 mars 2025. Besöket genomfördes av utredarna Anders Berggren, Maria Björkenborn Stiegsdotter, Albin Hulman och Christoffer Martinelle. Habo kommun är huvudman för sju grundskolor. Enligt officiell statistik för år 2024 var cirka 1900 elever inskrivna i grundskolorna.